

שנת חלצה לא תפול

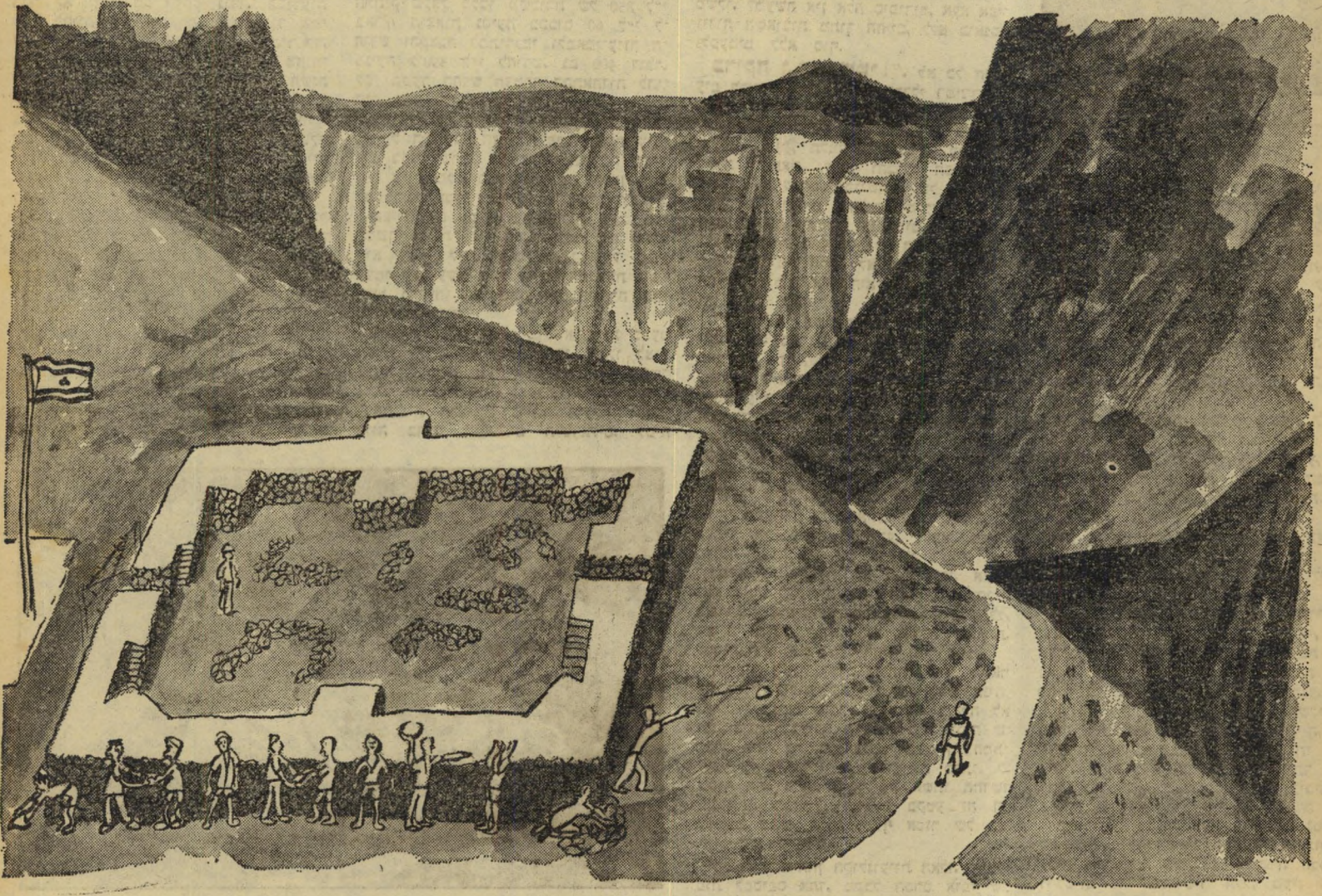
חץ במגלה מוקשים

בשעות הצהריים המוקדמות הגעתי למצדה. שעתיים צעתי יחידי במדבר, בש"ביל הגיפיים היורד מהר הקנאים, עד שהגעתי לצוק שאלעזר בן יאיר נמלט אליו מאימת פחות הלירה. ההר עמד זקוף, גאה, וחשף את זוהרו לרוח. אבל מפעם לפעם היה סותם את אוזניו, כשהיה עולה אליו מלמטה קולה הצורמני של חצוצרת פה. המקום שממנו בקע קול החצוצרה היה מחנה הלגיון הרומאי מס' פרא, שהיה מלא חיילים צעירים מאוד מהגדנ"ע, שיצא לפני שבוע ימים לסלול

1933, לא זו ממנה אלא כדי להביא לה קצת מים, קצת לחם וקצת תקציבים. ככה עמד לו גוטמן בין הגדנ"עים ו"הראה להם כיצד לבנות מדרגות סביב ה"חומה של המחנה הרומאי. בדאגה רבה בתוך את המדרגה, שבנייתה צריכה לשמור על החומה הבנויה אבנים ללא מלט, שהצליחו לשחורה לאחר עבודה מאומצת של שנה. מבצע שחזור מחנות הרומאים והדייק המקיף את ההר, הוא המבצע האחרון של שמריהו גוטמן, שכבר הספיק לזקוף לזכותו את גלוי ארמון הורדוס, את בריכות המים, את שביל הנחש ואת יהודה אלמוג, ראש מועצת תמר. מתוך מיבצע השחזור הזה, הכולל לפי התכנית שמונה

ענין זה, של חיטוט בקרקע עם מגלה מוקשים ועם מונה-גיגור, יכול להתפרש אמנם לכמה פנים. אבל האמת היא שממ"ר יהו גוטמן אין לו כל ענין אחר מלבד ענין מדעי והיסטורי. נחוץ לו לדעת כיצד היו הרומאים עורכים מצור וכובשים מבצרים, ידע היכול להביא לנו תועלת רבה גם בענינים אחרים. וחוזן מזה, זה גם מוצג חזותי יפה, כי אחרי השחזור ניר"אית כל המלחמה שהתחוללה פה לפני אלפיים שנה. חוץ מהצד הלאומי לא כדאי לשכוח ש"אין מבצע שחזור המחנות הרומאים, אלא חלק קטן מאוד מתכנית מקיפה הרבה יותר. לפי התכנית הגדולה, המקיפה יותר,

היום הקפדני מחייב. סדר יום זה, בנוי במתכונת צבאית אבל סכנה לגלות אותו, מפני שכל האבות והאמהות ירוצו מיד להחזיר את הקוצניו-מוציניו שלהם הביתה. סוף-סוף מגיעה שעה אחת בצהריים. הגדנ"עיים מניחים לאבנים הכבדות והולכים להכין את עצמם לארוחת-צהריים. אני הולך אחריהם לאכסנית-הנוער, שהוא מבנה יפה מאוד, המורכב מחתיכות-חתיכות של שגור, כמו בית-החולים של משגב ליד בירושלים. על רשת החשמל כתוב: "רשת החשמל הוקמה בהתנדבות על-ידי הנהלת חברת החשמל ועובדיה בשנת תשי"ט" ועל הבית כתוב ש"בית זה הוא מתנה מאת אדריאנה ואלפרדו פוליצר — טרייסט, מעפילי מצדה וברכו אותם ואת משפחתם תשי"ט" ועל הבית המים שאין בהן מים כתוב: "שי מתע"ש למעפילי מצדה. חבר נכבד המים אך ורק לשתייה. המים יקרים". הספלים הם של קופת-חולים והחצץ של אב"ר-ויד. ומעל לכל זה מתנוססת סיסמא גדולה: "שנית מצדה לא תפול" וזה, למען האמת, די מתקבל על הדעת, כי אחרי שראינו איך היא נפלה לידיו של שמריהו גוטמן אין לנו כל ספק שהיא לא תעשה זאת שוב.



הגדנ"עיים גומרים את שיפוצו של מחנא א'. הכל נעשה בשיטה רומאית, מולל ידוי אבנים בעיובי דרך.

דרך למצדה. מין גלגל חוזר שכל שנה מתגלגל מחדש. תחילה היו אלה הקנאים שסללו לשם דרך, ואחריהם הרומאים, הנוער העובד, ההגנה, הפלמ"ח, הצה"ל, המח"ל, הגה"ל, הנח"ל ועכשיו הגדנ"ע. הר עקשן מאוד. כמה שלא טללים אליו דרך, יותר קשה לטפס עליו. לאחר כמה גלגולים שהתגלגלתי בתאדי, הגעתי למקום הגדנ"עים שעמדו בשורה ארוכה בצל חומה, ויידו אבנים במטיילים שעברו למטה. "תפסיקו אתם שם!" רעם קולו של המפקד. בין ידוי אחד לשני גילגלו הבחורים אבנים שהעבירו אותן מיד אל יד, עד שהאחרון שבהם היה קובע אותם בתוך הקרקע, בהדרכתו של איש נמוך-קומה, שעזרתיו הכסופות קימעה ביצבו גוט' לשולי כובע טמבל. זה היה שמריהו גוט' מן בכבודו ובעצמו. זה שידוע בציבור בתור חבר נען, אבל אף אחד לא מאמין לזה, מפני שמאו שגילה את מצדה בשנת

מחנות רומאיים וחומה באורך של ארבע וחצי קילומטר, הספיקו בינתיים להתגבר רק על מחנה אחד, הוא מחנה א', ועל חלק קטן ממחנה ב'. גם במקומות אלה, ה"שחזור עדיין לא מלא לגמרי, מפני שבפנים החומות השאירו הכל כמו שהוא. כבכל עבודה ארכיאולוגית אחרת, היו גם כאן בעיות: הנה הביאו פעם מגלה מוקשים ו"שמריהו עבר אתו על פני החצר, בתקשה שאולי השאירו הרומאים איזה אוצר ש"יאפשר לו להתגבר על הבעיות הפיננסיות הקשורות עם שחזור ההר. בכל מקום ש"האוזניות של מגלה המוקשים זמומו יותר מדי, תקע יתד של עץ, ובשעה שאף אחד לא ראה אותו — הלך לתפור שם. עד עכשיו לא מצא יותר משלושה ראשי-חצים ומטבע אחת וזה עץ, שהעלה אצל כמה חוקרים את ההיפותיזה שיושבי מחנה זה היו, אולי, חיילים רומאיים שהובאו מ"סקוטלנד. היפותיזה זו היא מענינת מאוד, אבל מוקדם עדיין להטיק מסקנות.

ישפצו גם את שביל-הנחש, שיהיה יותר קל לאנשים לעלות, וגם ינקו את פיסגת ההר מקופסות-שימורים וריקות, בדלי סיגרי יות וסתם זבל, שהצטבר שם בשלוש-עשרה שנות עצמאותנו. כבר הספיקו לתפור מזבלה בסביבה וכ"שיהיה פנאי, יעלו הגדנ"עים על ההר והם יאספו את הטינופת בשקים, ויורידו אותם בחבלים למטה, עד שהמקום יבריק בנקיונו כמו סניף נהריה של קופת-חולים. אחרי זה יבוא השלב הסופי: יעלו ויקשטו את הפיסגה בשלטים ובסימני-דרך. השלטים מחולקים לשלטים צהובים וכחולים. על ה"שלטים כתוב: "סכנה! אל תגש לקצה ה"צוק!" או: "אבנים מתדרדרות מסכנות חיי מטיילים", וכן הלאה. תוך כדי קריאה נשמע שוב קול החצוצר"רה. הגדנ"עים רוצים לזרוק את האבנים וללכת להפסקת צהריים, אבל מתברר שהזמן עוד לא הגיע. החצוצרן התאמן בסך-הכל ל"קראת מסדר הבוקר והנפת הדגל. כפי שסדר

שיחת השבוע
חזרתי הביתה ביום שישי בשעה שלוש וכעבור שתיים מצלצלים. נכנס אורח והוא שואל: "גו, מה אתם אומרים לזה?" "לזה מה?" — "מה, לא שמעתם?" — "מה לא שמענו?" "לא שמעתם על פחות הלירה?" "כיון שבאמת לא שמענו על פחות ה"לירה, נפלה לידי האורח זכות גדולה, והוא מספר לנו את כל החדשה המזועזעת, ואני טופק-כפיים ואומר: "מה יהיה עכשיו עם העלאת המחירים?" "אין לך מה לדאוג", מנחמת אותי נעמי, "כבר הספקתי לקנות אוכל לשבת."

כה אמר טוסבראהינדי
אם אין קמח, אין תורה; אם יש קמח, אין זמן.